

منصب قضا

منصب قضا به اختیار حلّ و فصل دعاوی **مردم** و صدور **حکم** اطلاق می شود.

فهرست مندرجات

- [۱ - تعریف](#)
- [۲ - نکته اول](#)
- [۳ - نکته دوم](#)
- [۴ - دلیل](#)
- [۵ - پانویس](#)
- [۶ - منبع](#)

تعریف

منصب قضا، از منصب‌ها و شئون است که در اصل، متعلق به **پیامبر** اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و **ائمّه** معصومین علیهم‌السلام بوده و پس از آنها برای مجتهد **جامع شرابط فتوا**، به طور عام جعل شده است، که او بر اساس آن به حلّ و فصل دعاوی بین مردم می‌پردازد و درباره آنها حکم صادر می‌نماید. تصدی **امور حسبیه** نیز بر همین مبنا است.

نکته اول

تفاوت فتوای **مجتهد** (در **منصب افتا**) و حکم مجتهد (در منصب قضا) در این است که **فتوا** به معنای بیان **حکم کلی الهی**، نسبت به موضوعی از موضوعات است، اما حکم **قاضی**، انشای **حکم جزئی** در مورد خاص است که مطابق آن **حکم کلی** می‌باشد.
اما تفاوت حکم **حاکم** و قاضی، با این که هر دو انشای حکم جزئی است، آن است که پیش از حکم قاضی باید نزاع یا جرمی رخ داده باشد؛ به خلاف حکم حاکم در اداره امور **کشور**.

نکته دوم

ثبوت منصب قضا برای **مجتهد** و هم چنین **ولایت** او بر **مجانین** و **امور حسبی**، امری خلاف **اصل** است، زیرا **اصل اولی** این است که حکم هیچ کس در حق دیگری نافذ نباشد؛ بنابراین، اثبات آن به دلیل نیاز دارد.

- [\[۱\] سیحانی تیزی، جعفر، الرسائل الاربع قواعد اصولية و فقهية، ج ۳، ص ۹.](#)
- [\[۲\] مکارم شیرازی، ناصر، انوار الاصول، ج ۳، ص ۶۱۳.](#)

دلیل

در کتب «**منتهی الدرایه**» آمده است:
«ان ثبوت منصب القضاء للمجتهد وكذا ولايته على الفُصْر والجهات العامة خلاف الاصل الاوّلی المقتضى لعدم نفوذ حکم احد علی غیره، فلا بد لاثبات ذلك من دليل و قد دل علی ثبوت خصوص منصب القضاء نصوص معتبره ابی خدیجه...».

- [\[۳\] منتهی الدرایه فی توضیح الکفایة، جزایری، محمدجعفر، ج ۸، ص ۴۰۳.](#)
- [\[۴\] الاجتهاد اصوله و احکامه، بحر العلوم، محمد، ص ۲۲۹.](#)

۱. [↑](#) سبحانی تیریزی، جعفر، الرسائل الاربع قواعد اصولية و فقهية، ج ۳، ص ۹.
۲. [↑](#) مکارم شیرازی، ناصر، انوار الاصول، ج ۳، ص ۶۱۳.
۳. [↑](#) منتهی الدرایة فی توضیح الکفاية، جزايری، محجعفر، ج ۸، ص ۴۰۳.
۴. [↑](#) الاجتهاد اصوله و احکامه، بحر العلوم، محمد، ص ۲۲۹.

منبع

فرهنگنامه اصول فقه، تدوین توسط مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی، ص ۸۰۷، برگزفته از مقاله «منصب قضای».

رده‌های این صفحه: [مناصب فقیه](#)